

Promlčení zástavního práva zřízeného k zajištění pohledávky ze smlouvy o úvěru

Právní vztahy ze zástavních práv, vzniklých vůči jiným zástavám, s výjimkou zástavního práva k obchodnímu podílu, se řídí občanským zákoníkem a dalšími předpisy občanského práva, a to i ve vztahu k promlčení zástavního práva.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 21 Cdo 1918/2005, ze dne 25.4.2007)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce C. (L.), zastoupeného advokátem, proti žalovaným 1) E. Č., a 2) RNDr. J. Č., oběma zastoupeným advokátem, o 560.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Plzeň-sever pod sp. zn. 3 C 103/2001, o dovolání žalovaných proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 18. dubna 2005, č. j. 18 Co 175/2005-157, tak, že rozsudek krajského soudu se v části, v níž byl rozsudek okresního soudu potvrzen vůči žalovanému 2) a v níž bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení ohledně žalovaného 2), zrušuje a věc se v tomto rozsahu vrací Krajskému soudu v Plzni k dalšímu řízení. Dovolání žalované 1) se odmítá.

Z odůvodnění :

Žalobou podanou u Okresního soudu Plzeň - sever dne 18.5.2001 se právní předchůdkyně žalobce Č. s., a.s. domáhala vydání platebního rozkazu, kterým by soud uložil žalovaným povinnost „zaplatit žalobci do 15 dnů ode dne doručení platebního rozkazu pohledávku ve výši 560.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 150.525,65 Kč od 8.8.1999 do 15.5.2001, dále úrok z prodlení ve výši 8 % (dvojnásobek diskontní sazby) z částky 560.000,- Kč od 16.5.2001 do zaplacení a náklady tohoto řízení, přičemž žalobce je oprávněn domáhat se uspokojení této pohledávky na každém žalovaném jen z poloviny výtěžku prodeje nemovitostí, a to objektu bydlení čp. 478, na st. parcele č. 757, st. parcely č. 757 o výměře 83 m2, zahrady č. par. 445/56 o výměře 723 m2, zapsané na LV, k.ú. P., u Katastrálního úřadu P.-s., přičemž plněním jednoho ze žalovaných zaniká v rozsahu plnění povinnost druhého žalovaného“.

Okresní soud Plzeň-sever platebním rozkazem ze dne 13.7.2001, č.j. 3 C 103/2001-10, žalobě vyhověl.

Proti tomuto platebnímu rozkazu podali oba žalovaní odpor.

K návrhu právní předchůdkyně žalobce Okresní soud Plzeň - sever usnesením ze dne 1.4.2004, č.j. 3 C 103/2001-90, připustil, aby „do řízení na místo žalobkyně Č. s., a.s., nastoupila žalobkyně C. (L.).

Poté Okresní soud Plzeň-sever rozsudkem ze dne 19.8.2004, č.j. 3 C 103/2001-130, uložil žalovaným povinnost „zaplatit žalobci 530.000,- Kč, s úrokem z prodlení od 8.8.1999 do 15.5.2001 ve výši 150.525,65 Kč, a s 8% úrokem z prodlení z částky 530.000,- Kč od 16.5.2001 do zaplacení“, s tím, že „žalobce je oprávněn domáhat se uspokojení této pohledávky na každém žalovaném jen z poloviny výtěžku prodeje nemovitostí, a to objektu bydlení č.p. 478 se st. p.č. 757 a zahradou p.č. 445/56 zapsané na LV v k.ú. P. u Katastrálního úřadu pro P. kraj, katastrální pracoviště P.-s., přičemž plněním jednoho ze žalovaných zaniká v tomto rozsahu povinnost druhého“ (výrok I.); zastavil řízení „o částku 30.000,- Kč s příslušenstvím“ (výrok II.) a rozhodl, že žalovaní jsou povinni zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 62.300,- Kč „na účet“ zástupce žalobce (výrok III.). Vycházel ze závěru, že „právní předchůdkyně žalobce poskytla J. Č. dva úvěry, a to podle úvěrové smlouvy č. ze dne 22.4.1992 střednědobý úvěr na investice ve výši 132.000,- Kč a podle úvěrové smlouvy č. ze dne 22.4.1992 střednědobý úvěr na zásoby ve výši 300.000,- Kč (dodatkem ze dne 29.4.1992 bylo změněno číslo smlouvy na)“; že „k zajištění pohledávek z obou úvěrů v celkové výši 432.000,- Kč zřídili J. a E. Č. zástavní smlouvou ze dne 22.4.1992 zástavní právo k nemovitostem č.p. 478 se st.p.č. 757 a zahradou p.č. 445/56 v k.ú. P. zapsané na LV č. u Střediska geodézie P.-s.“ že „smlouva byla registrována Státním notářstvím P.-s. dne 29.4.1992 pod č.j. Reg. III. 529/92“; že „J. Č. zemřel dne a usnesením Okresního soudu Plzeň-sever ze dne 3.6.1999, č.j. D 840/94-120, byla schválena dědická dohoda, podle které veškerý majetek náležející do dědictví nabyl žalovaný RNDr. J. Č., mimo jiné 1/2 domu č.p. 478 na p.č. 757 a pozemky p.č. 757 zastavěná plocha a p.č. 445/56 zahrada, vše v k.ú. P. zapsané na LV č. u Katastrálního úřadu P.-s.“; že „vlastníky

předmětných nemovitostí jsou oba žalovaní, každý podílem jedné poloviny“; že „obecná cena zůstavitelova majetku a výše dluhů byla stejná a činila 599.145,40 Kč“; že „nesplacená výše obou úvěrů činí 530.000,- Kč s příslušenstvím, když dvě splátky ve výši 26.860,33 Kč a 30.000,- Kč byly splaceny po smrti dlužníka J. Č.“; že „soud vycházel z toho, že obě úvěrové smlouvy i zástavní smlouva jsou platné“; že „právo na uspokojení pohledávky ze zástavy vzniklo zástavnímu věřiteli v době do 31.8.1998 (pohledávka ze střednědobého úvěru na zásoby se stala splatnou dne 20.9.1994 a pohledávka ze střednědobého úvěru na investice se stala splatnou dne 20.9.1995)“; že „právní posouzení věci se tedy řídí ustanoveními § 151a a násl. obč. zák., ve znění účinném do 31.8.1998, a námitka žalovaných, že pohledávka je promlčena, není proto významná“; že „žalovaní jsou pasivně legitimováni, neboť první žalovaná uzavřela zástavní smlouvu spolu s dlužníkem J. Č. a druhý žalovaný je dědicem dlužníka, který do výše ceny nabytého dědictví odpovídá za zůstavitelovy dluhy“.

K odvolání obou žalovaných Krajský soud v Plzni rozsudkem ze dne 18.4.2005, č.j. 18 Co 175/2005-157, rozsudek soudu prvního stupně „ve výroku v odst. I., III.“ potvrdil (výrok I.) a rozhodl, že žalovaní jsou povinni nahradit žalobci na nákladech odvolacího řízení 39.600,- Kč „na účet“ zástupce žalobce (výrok II.). Vycházel ze závěru, že „zástavní smlouva ze dne 22.4.1992 je platná“; že „nepřesně uvedená rodná čísla zástavních dlužníků nemohou způsobit neplatnost zástavní smlouvy vzhledem k § 37 odst. 3 OZ“; že „soulasu žalované k uzavření úvěrových smluv nebylo třeba, neboť se nejednalo o dispozici s věcmi patřícími do bezpodílového spoluvlastnictví manželů“; že „o právní subjektivitě žalobce nelze pochybovat vzhledem k výpisu z obchodního rejstříku (OR) L.“; že „k námitce promlčení nelze přihlídnout právě s ohledem na § 151f odst. 1 OZ, ve znění platném do 31.8.1998“; že „skutečnost, že dědici zůstavitele J. Č. uznali v dědickém řízení pohledávku právního předchůdce žalobce, která vznikla z úvěrových smluv, pouze do výše 529.045,80 Kč nemůže mít pro posouzení nároku žalobce žádný význam“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podali žalovaní dovolání. Namítají, že „zástavní smlouva k nemovitostem v k.ú. P. byla sice registrována tehdejší Státním notářstvím P.-s., avšak vykazuje vady, které nelze považovat pouze za písařskou chybu, ale za vady, které způsobují neplatnost zástavní smlouvy – jedná se o chyby v rodných číslech obou vlastníků nemovitostí – J. Č., E. Č., nemovitosti nejsou ani dostatečně identifikovány – zejména nejsou uvedeny druhy nemovitostí – objekt bydlení a výměry pozemků a taktéž zde není patrná výše zajišťované částky zástavou, když se zde uvádí částka 432.000,- Kč + přísl., včetně příslušenství /tedy se jedná o nějaké dvojí příslušenství/“; že „zástavní smlouva má vždy obligatorně písemnou formu a smlouva s takovými vadami je neurčitá a nesrozumitelná“; že „tedy platně nevznikla ani zástavní smlouva, ani závazek ze zástavy“; že „opakovaně vznášeli námitku promlčení, a to vzhledem k termínu splatnosti úvěru 20.9.1994 a 20.9.1995 /a s ohledem na datum podání žaloby k soudu 18.5.2001, když se neztotožňují s aplikací § 151 obč. zákoníku tak, jak byl proveden soudem druhého stupně, když podmínkou aplikace tehdejšího znění § 151f obč. zákoníku je, že se jedná o zástavního věřitele a jedná se o zástavu /uspokojení ze zástavy/; pokud by se nejednalo o zvláštní režim shora uvedeného ustanovení obč. zákoníku, byla by pohledávka za žalovaným nepochybně promlčena“; že „úvěrová smlouva byla podepsána dlužníkem jako fyzickou osobou – podnikatelem z trvání manželství, když se jedná o závazek nad míru obvyklou, když poukazují na znění § 143 odst. 1 b/ a § 145 obč. zákoníku“; že „z dědického rozhodnutí – usnesení Okresního soudu Plzeň – sever, č.j. D 840/94, kterým bylo projednáno dědictví po J. Č., vyplývá, že hodnota dědictví činí 599.145,- Kč, když pohledávky činily nejméně 1.383.028,- Kč“; že „jako dědicové mohou odpovídat pouze do výše nabytého s odkazem na ustanovení § 470 obč. zákoníku“; že „sporná částka byla zaplacená, aby bylo zabráněno případné exekuci na majetek, byť je nárok zpochybňován“. Navrhují, aby Nejvyšší soud ČR napadené usnesení odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po přezkoumání věci dospěl k závěru, že dovolání žalované 1) bylo podáno opožděně.

Podle ustanovení § 240 odst. 1 věty první o.s.ř. účastník může podat dovolání do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni. Podle ustanovení § 240 odst. 2 zmeškání lhůty uvedené v odstavci 1 nelze prominout. Lhůta je však zachována, bude-li dovolání podáno ve lhůtě u odvolacího nebo dovolacího soudu.

V posuzovaném případě bylo zjištěno, že rozsudek odvolacího soudu byl žalované 1) [v té době nezastoupené] doručen dne 10.5.2005 a že dovolání žalované 1) bylo odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit soudu, dne 19.7.2005.

Z uvedeného vyplývá, že lhůta k podání dovolání proti rozsudku odvolacího soudu uplynula žalované 1) podle ustanovení § 243c odst. 1 a § 57 odst. 1 a 2 o.s.ř. dnem 10.7.2005. Protože dovolání žalované 1) bylo podáno odevzdáno orgánu, který má povinnost je doručit soudu, až dne 19.7.2005, tedy po uplynutí dvouměsíční zákonné lhůty (§ 240 odst. 1 věta první o.s.ř.), jejíž zmeškání nelze prominout (§ 240 odst. 2 věta první o.s.ř.), je opožděné.

Nejvyšší soud České republiky proto dovolání žalované 1) podle ustanovení § 243b odst. 5 věty první a § 218a o.s.ř. odmítl.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání žalovaného 2) bylo podáno proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.), se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o.s.ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř.] nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř.], anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.]; to neplatí ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč, přičemž se nepřihlíží k příslušenství pohledávky [§ 237 odst. 2 písm. a) o.s.ř.], a ve věcech upravených zákonem o rodině, ledaže jde o rozsudek o omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu, o určení (popření) rodičovství nebo o nezrušitelné osvojení [§ 237 odst. 2 písm. b) o.s.ř.].

Žalovaný 2) dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o.s.ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí ve věci samé, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalovaného 2) proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem [§ 237 odst. 3 o.s.ř.].

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o.s.ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o.s.ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci odvolací soud řešil právní otázku důsledků promlčení pohledávky zajištěné zástavním právem pro možnost zástavního věřitele domáhat se uspokojení ze zástavy (§ 151f odst. 1 obč. zák., ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 8. 1998), v souvislosti s případným promlčením zástavního práva. Protože tato otázka dosud nebyla dovolacím soudem řešena, a protože posouzení této otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadený rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání žalovaného 2) proti rozsudku odvolacího soudu je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že dovolání žalovaného 2) je opodstatněné.

Podle ustanovení § 151a odst. 1 obč. zák. (ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 12. 2000) zástavní právo slouží k zajištění pohledávky a jejího příslušenství tím, že v případě jejich řádného a včasného nesplnění je zástavní věřitel oprávněn domáhat se uspokojení z věci zastavené.

Podle ustanovení § 152 obč. zák. (ve znění účinném od 1. 1. 2002) zástavní právo slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy.

Podle ustanovení § 151f odst. 1 obč. zák. (ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 8. 1998) není-li zajištěná pohledávka řádně a včas splněna, může se zástavní věřitel domáhat uspokojení ze zástavy, a to i tehdy, když zajištěná pohledávka je promlčena.

Podle ustanovení § 165 odst. 1 obč. zák. (ve znění účinném ke dni 20. 9. 2001) není-li pohledávka zajištěná zástavním právem splněna včas, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy. Totéž právo má zástavní věřitel, jestliže pohledávka byla po své splatnosti splněna jen částečně nebo nebylo-li splněno příslušenství pohledávky.

Podle ustanovení § 165a odst. 1 obč. zák. (ve znění účinném od 1. 1. 2002) zástavu lze zpeněžit na návrh zástavního věřitele ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy. Při nařízení soudního prodeje zástavy a při prodeji zástavy soudem se postupuje podle občanského soudního řádu.

Bylo-li zástavní právo zřízeno v době do 31. 8. 1998, řídí se uspokojení zajištěné pohledávky i v době po 1. 9. 1998 právní úpravou účinnou do 31. 8. 1998, jestliže v této době také vzniklo právo (nárok) zástavního věřitele na uspokojení ze zástavy. Právo (nárok) na uspokojení ze zástavy vzniká dnem, v němž je zástavní věřitel podle hmotného práva oprávněn požadovat, aby zajištěná pohledávka byla uhrazena z výtěžku získaného zpeněžením zástavy. Takový okamžik nastává - jak vyplývá zejména z ustanovení § 151a odst. 1 obč. zák. (ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 12. 2000) a § 151f odst. 1 obč. zák. (ve znění účinném od 1. 1. 1992 do 31. 8. 1998) a podle nyní platné právní úpravy zejména z ustanovení § 152 a § 165 odst. 1 obč. zák. - tehdy, jestliže dlužník zajištěnou pohledávku řádně a včas (tj. v době, v níž měl být podle dohody, právního předpisu nebo rozhodnutí dluh odpovídající zajištěné pohledávce dlužníkem splněn) nesplnil, tedy - řečeno jinak - marným uplynutím doby splatnosti zajištěné pohledávky.

V posuzovaném případě z obsahu spisu vyplývá, že podle „úvěrové smlouvy č.“ ze dne 22.4.1992 byla účastníky smlouvy sjednána splatnost poskytnutého úvěru do 20.9.1995 a podle „úvěrové smlouvy č.“ ze dne 22.4.1992 byla účastníky smlouvy sjednána splatnost poskytnutého úvěru do 20.9.1994.

Z uvedeného je zřejmé, že v dané věci právo na uspokojení ze zástavy vzniklo v době do 31. 8. 1998 (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2.2.2006, sp.zn. 21 Cdo 616/2005; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.4.2000, sp.zn. 21 Cdo 2525/99, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 34, ročník 2001; usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.5.2002, sp.zn. 21 Cdo 1162/2001, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 24, ročník 2003). Nárok zástavního věřitele na uspokojení ze zástavy se proto řídí i v současné době ustanovením § 151f občanského zákoníku a dalšími právními předpisy ve znění účinném do 31.8.1998.

Zástavní právo slouží k zajištění pohledávky a jejího příslušenství s tím, že v případě jejich řádného a včasného nesplnění je zástavní věřitel oprávněn domáhat se uspokojení z věci zastavené; zástavní právo se vztahuje na zástavu, její příslušenství a přírůstky, avšak z plodů jen na ty, které nejsou oddělené (§ 151a odst. 1 občanského zákoníku ve znění účinném do 31.12.2000). Zástavní právo není - s výjimkou úpravy některých otázek zástavního práva obsažené v ustanovení § 299 obchodního zákoníku ve znění účinném do 31.12.2000 - upraveno v obchodním zákoníku a řeší je předpisy práva občanského, zejména občanský zákoník. Nemohou být žádné pochybnosti (a odpovídá tomu zařazení právní úpravy zástavního práva do druhé části občanského zákoníku) o tom, že zástavní právo je věcným právem, charakterizovaným jako "právo k věci cizí".

I když smlouva o úvěru představuje tzv. absolutní obchodní závazkový vztah [§ 261 odst. 3 písm. d) obchodního zákoníku ve znění účinném do 31.12.2000] a i když se podle ustanovení § 261 odst. 4 obchodního zákoníku řídí částí třetí obchodního zákoníku i vztahy vzniklé při zajištění plnění závazků v závazkových vztazích, jež se řídí touto částí obchodního zákoníku podle ustanovení § 261 odst. 1, 2 nebo 3 obchodního zákoníku, je nutné při řešení otázky, jakou právní úpravou se řídí promlčení zástavního práva zřízeného k zajištění pohledávky ze smlouvy o úvěru, přihlídnout současně k tomu, že obchodní zákoník upravuje - kromě postavení podnikatelů - obchodní závazkové vztahy a některé jiné vztahy související s podnikáním (srov. § 1 odst. 1 obchodního zákoníku) a že předmětem právní úpravy obsažené v části třetí obchodního zákoníku jsou - jak uvádí již její nadpis - obchodní závazkové vztahy.

S ohledem na uvedené je třeba dovodit, že částí třetí obchodního zákoníku se ve smyslu ustanovení § 261 odst. 4 obchodního zákoníku řídí jen takové vztahy vzniklé při zajištění závazků, které mají obligační povahu, ledaže by zákon (v jiném ustanovení než v § 261 odst. 4 obchodního zákoníku) výslovně stanovil, že se obchodním zákoníkem

mají řídit i další právní prostředky zajištění závazků. Takováto právní úprava nebyla v obchodním zákoníku ve znění účinném do 31.8.1998 přijata [nyní se jedná jen o zástavní právo k obchodnímu podílu [srov. § 261 odst. 3 písm. d) obchodního zákoníku]]; znamená to mimo jiné, že právní vztahy ze zástavních práv vzniklých vůči jiným zástavám se řídí občanským zákoníkem a dalšími předpisy občanského práva, a to samozřejmě i ve vztahu k promlčení zástavního práva.

Podle ustanovení § 100 odst. 2 věty první občanského zákoníku se promlčují všechna majetková práva s výjimkou práva vlastnického. Promlčení tedy podléhá rovněž zástavní právo, neboť jde o majetkové právo, které z možnosti promlčení nebylo - na rozdíl od vlastnického práva (které má rovněž věcněprávní povahu) - vyloučeno.

Z ustanovení § 151f odst. 1 obč. zák. (ve znění shora citovaném) nevyplývá, že by se zástavní právo nemohlo promlčet. Toto zákonné ustanovení pouze umožňuje uspokojení ze zástavy i pro případ, kdy by zajištěná pohledávka byla promlčena a nebylo by možné dosáhnout jejího přisouzení z hlediska závazkového vztahu.

Promlčecí doba zástavního práva je tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (tj. ode dne, kdy vzniklo právo na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy) [§ 101 občanského zákoníku]. Bylo-li však zástavní právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu, promlčuje se za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno (§ 110 odst. 1 věta první občanského zákoníku); v případě, že zástavní právo bylo zástavním dlužníkem písemně uznáno co do důvodu a výše, promlčuje se za deset let ode dne, kdy k uznání došlo, nebo, byla-li v uznání uvedena lhůta k plnění, od uplynutí této lhůty (§ 110 odst. 1 věta druhá občanského zákoníku).

Podle ustanovení § 100 odst. 2 věty třetí občanského zákoníku se zástavní práva nepromlčují dříve než zajištěná pohledávka. I kdyby tedy marně uplynuly promlčecí doby podle ustanovení § 101 nebo § 110 odst. 1 občanského zákoníku, zástavní právo není promlčeno, jestliže dosud neuplynula promlčecí doba u zajištěné pohledávky; v takovém případě se zástavní právo promlčuje teprve marným uplynutím promlčecí doby zajištěné pohledávky.

Promlčení zajištěné pohledávky ze smlouvy o úvěru se řídí obchodním zákoníkem. Byla-li pohledávka pravomocně přiznána v soudním nebo rozhodčím řízení, promlčuje se ve smyslu ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku za deset let ode dne, kdy promlčecí doba začala poprvé běžet; čtyřletá obecná promlčecí doba (§ 397 obchodního zákoníku) je dobou, v níž je třeba právo uplatnit v nalézacím řízení (srov. též právní názor uvedený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.11.2003, sp. zn. 20 Cdo 1595/2002, které bylo uveřejněno pod č. 13 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2006).

V posuzovaném případě byla - jak z obsahu spisu vyplývá - pohledávka ze smlouvy o úvěru (která nebyla vymáhána v soudním ani v rozhodčím řízení) marným uplynutím čtyřleté obecné promlčecí doby (§ 397 obchodního zákoníku), promlčena zjevně již před zahájením řízení v dané věci. Proto také došlo i k promlčení zástavního práva marným uplynutím obecné tříleté promlčecí doby (zástavní právo v tomto případě nebylo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu ani jiného orgánu; a také nebylo zástavním dlužníkem písemně uznáno co do důvodu a výše) běžící ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (tj. ode dne, kdy vzniklo právo na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy) [§ 101 občanského zákoníku]. V posuzovaném případě proto již není možné, aby se žalobce u soudu úspěšně domáhal uspokojení své pohledávky za zůstavitelem ze zástavy (srov. § 100 odst. 1 obč.zák.).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný. Nejvyšší soud České republiky jej proto podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o.s.ř. zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta první o.s.ř.).

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [\(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 NSČR 31/2025-B-79 ze dne 28.5.2026\)](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Hospodářská soutěž \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oddlužení, dokazování](#)

- [Odpůrčí žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Prevenční povinnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Valná hromada \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydědění \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhrada škody](#)
- [Advokátní tarif](#)
- [Domácí násilí \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)